

văzuți de lume, drept pentru care au ocupat un întreg rând. Lăsându-și însă deschise telefoanele mobile, fie și pe *silent*, spre a putea răspunde prompt chemărilor și acelor electori care nu puteau fi în sală. Chestie de regie tot la fel de inventivă (citește: precară) precum cea de pe scenă care, din câte am dedus de-a lungul unei ore și jumătate cât a durat reprezentația, s-a limitat la a le indica celor opt actori aflați pe scenă să cadă cât mai vârtos și mai felurit pe partea posterioară, că doar așa se întâmplă când ești pe întuneric.

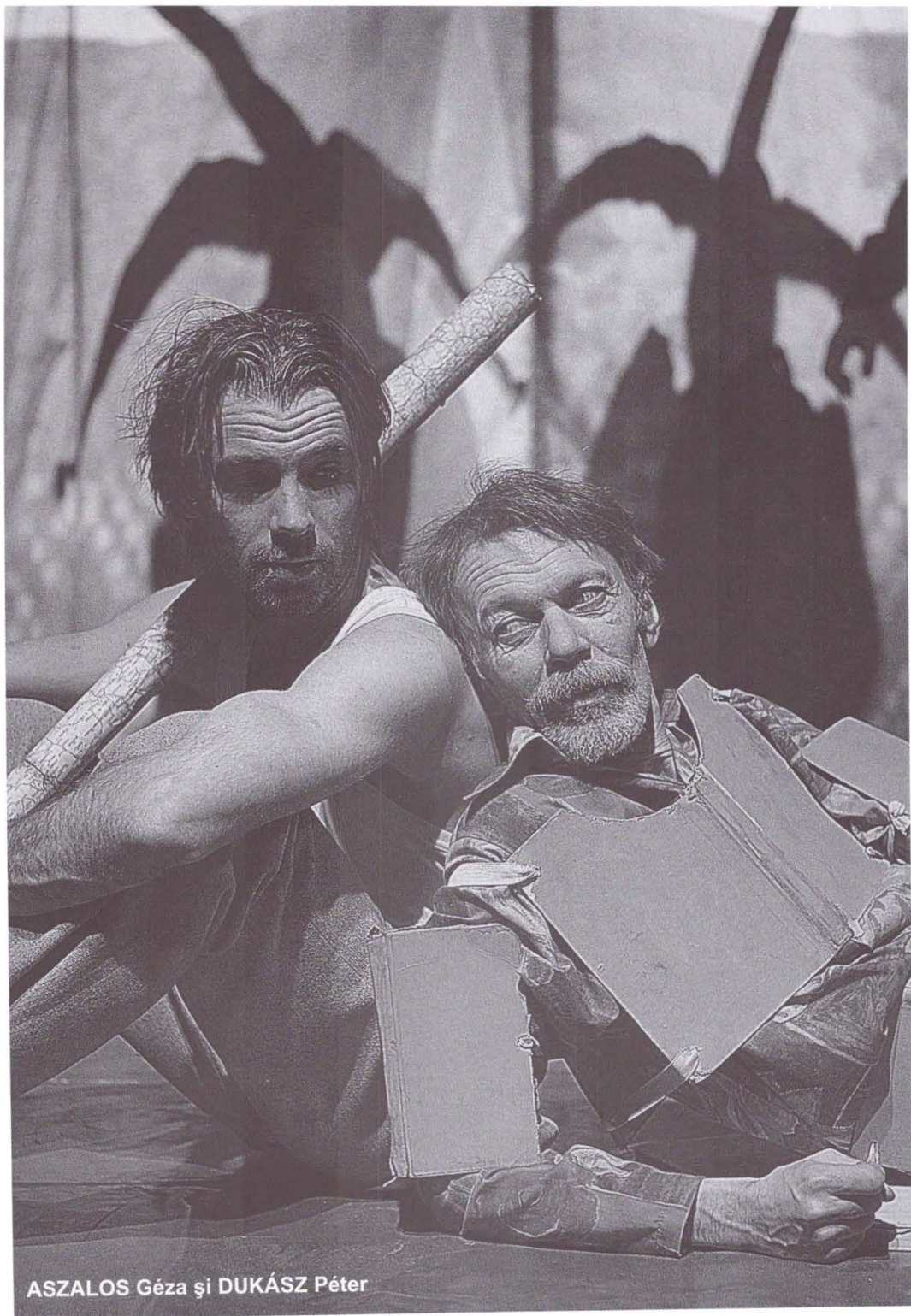
Am toată compasiunea pentru vânătăile cu care s-au ales actorii ce au evoluat în decorul tare neinspirat al unei scenografe altminteri talentată (Vioara Bara) și în costume care mai de care mai urâte, a căror paternitate pare a nu fi revendicată de nimeni. În numele respectivei compasiunii, îmi îngădui să le spun atât debutantului (nu știu dacă și în profesie, pe scena orădeană în mod sigur) Răzvan Vicoveanu (căruiă numai că nu și-a dat tot sufletul și numai că nu a transpirat abundant nu pot să îi reproșez), cât și mai experimentaților săi colegi Angela Tanko, Petre Panait, Corina Cernea, Daniel Vulcu, Alexandru Rusu, Ioana Dragoș Gajdo și George Voinesc, unii cu înclinații reale spre comedie, alții mai puțin, că regizorul Cristian Ioan le-a cerut să evolueze într-un stil de teatru demult depășit, demult expirat, demult falimentar. Că arta actorului nu are nimic în comun cu clovneria amatoricească. Că le pot oricând pune la dispoziție nițică gheață spre a-și mai obloji vânătăile, dar cu niciun preț nu voi admite că ridicatul poalelor în cap are vreun rost artistic. Și că precum uiciorul care nu merge de multe ori la apă, la fel și ridicatul cu pricina are un număr limitat de întrebuintări. Sala pe trei sferturi goală din seara premierei e un semn că și publicul, mult mai îngăduitor decât un cronicar cărcotaș, s-a cam săturat să bea același fel de agheasmă. Dacă nu cumva poțiunea cu pricina e fermentată tocmai fiindcă e contrafăcută, și, precum genul de teatru pe care l-a botezat odinioară, se impune a fi aruncată. Spre folosul actorilor și pentru sănătatea spirituală a spectatorilor.

Teatrul de Stat din Oradea, Trupa „Iosif Vulcan” – Comedie pe întuneric de **Peter Shaffer**. Traducerea: **Petre Bokor**. Regia artistică: **Cristian Ioan**. Decorurile: **Vioara Bara**. Cu: **Răzvan Vicoveanu, Angela Tanko, Petre Panait, Corina Cernea, Daniel Vulcu, Alexandru Rusu, Ioana Dragoș Gajdo, George Voinesc**; Data premierei: **5 mai 2008**.

Ion JURCA ROVINA

Don Quijote, fără Rosinanta

Într-un spațiu gen studio, Don Quijote este constrâns să-și desfășoare aventura. I se face un hatâr, totuși: nu trebuie să o călărească pe Rosinanta, existând riscul probabil ca viteazul Cavalier al Tristei Figuri să dea năvală din locul lui înțesat cu maldăre de cărți peste publicul așezat pe gradene. Sau tocmai absența costelivei e menită să-i îngreuneze escapada într-un cerc al închipuirii, cu întâmplări săvârșite pe același loc al „bibliotecii”. În această variantă, legendarul erou, altfel, cu o cuprindere epopeică a geograficului, e tratat ca un caz clinic. Păstrează privilegiul de a-l avea alături pe Sancho Panza, fără măgar, bineînțeles. Iar de ocrotirea lui se ocupă preotul, bărbierul, nepoata, bucătăreasa, adică tocmai cei care i se află în preajmă și îi poartă de grijă în roman. Dar în textul dramatizării, ei îi urmăresc rătăcirea și, perspicace, îi joacă, deghizați, personajele întâmplărilor apărute în mentalul lui halucinatoriu. Bravul hidalgo, îmbolnăvit de fantasmale

ASZALOS Géza și DUKÁSZ Péter

cărților, devine un fel de pacient, în sensul unei proiecții onirice generale, așa încât, la rândul lor, ceilalți intră în jocul imaginarii cu plăcere voluptuoasă și, așa, devin captivii eroului.

În acest fel, spectacolul **Don Quijote**, propus de tânărul regizor Vadas László la Teatrul Maghiar „Csiky Gergely” din Timișoara, se motivează scenic printr-o idee care îi dă posibilitatea să extragă din epeiceul roman al lui Cervantes o poveste restrânsă, cu influx teatral comic, condus spre parodie. Realitatea ce contrastează cu iluzia personajului este eludată aici și jucată, adică personajele (piesei) se pun în scene în rolul altor personaje, ca într-o improvizație ce poate fi denumită printr-un termen muzical: *capriciu*, posibil de regăsit și în muzica lui Cári Tibor. Dar și în scenografia semnată de Albert Alpár, cu plasticul cerc rotitor (cuprinzând și spațiul spectatorilor), sugerând simbolic, pe pânze pictate, tablouri ale locurilor unde ajunge să se confrunte Don Quijote. Rotirea manuală, cu o pârghie, din spate, scoate sunete deranjante, iar când manevra se blochează, se produce și o situație ilară. Dar spectatorul așteaptă o nouă ispravă a bravului cavaler cu coif de carton după cea cu morile de vânt sau cu păstori, călugări, robi, renumiți cavaleri, castelani, până la ultima revenire în odaia eliberată de cărți.

Periplul fantastic al comicalui erou pe plaiurile istorice ale Spaniei devine un fel de travaliu dramatic în scenă pentru interpret, nevoit să se afle într-o continuă bătălie cu morile de vânt ale jocului. Dukász Péter, potrivit în rol, trebuie să creeze iluzia scenică a unui erou-iluzie, o fantasmă scheletică înarmată cu mucava, pornită să purifice lumea. În spațiul acesta restrâns, actorul își fierbe personajul ca într-o căldare. Mai mult ilar decât comic, grotesc, Don Quijote al său se prăbușește epuizat și se stinge netestamentar, precum Alonso Quijano cel Bun, împăcat și eliberat de iluzie. Îi eliberează însă pe ceilalți, care, aici în teatru, i s-au alăturat în periplul oniric. Îl eliberează pe Sancho Panza care oricum nu i-a fost de mare folos, deși Aszalos Géza se străduiește să-l facă vizibil și ofertant.

Sigur că invenția cu atâtea personaje jucate de apropiații făuritorului de fantasmă servește teatral încadrarea într-un număr rezonabil de interpreți. Așa că, ieșind din propriul rol, Iscusitul Hidalgo de la Mancha le aduce o dublă eliberare apropiaților: Preotului care s-a întrecut a se arăta în Călugăr, Rob, Cioclu, Cavalerul Oglinzilor, prin izbânda actricească a lui Mátray László, sau Bărbierului, cu alte chipuri, al lui Higyed Imre, dar și Nepoatei, transpusă de Tankó Erika în contrare imagini feminine. Grupul de personaje, apărând și dispărând, marchează de fiecare dată, în scene distincte, imagini și întâmplări, dialogurile lor cu eroul fiind mai puțin incitante, mai mult ilustrative. Precum este și spectacolul sedus într-un rulaj parodic de imagini animate și decupate din proteicul roman al lui Cervantes.

Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely” Timișoara – Don Quijote. Versiune scenică realizată de Vadas László și Gálovits Zoltán, după romanul lui Cervantes, folosind traducerea lui György Vilmos. Regia: Vadas László. Scenografia: Albert Alpár. Muzica: Cári Tibor. Cu: Dukász Péter (*Don Quijote*), Aszalos Géza (*Sancho Panza*), Mátray László (*Preot, Călugăr, Rob, Cioclu, Cavalerul Oglinzilor*), Higyed Imre (*Bărbier, Călugăr, Cioclu, Rob, Duce*), Tankó Ildiko (*Nepoată, Doamnă, Însoțitoare, Țărancă*), Bonczidai Dezső (*Nepot, Grăjdar, Bărbier, Rob, Scutier, Cavalerul Albei Lunii*), Borbély B. Emilia (*Bucătăreasă, Rob, Țărancă; Ducesă*), Ferenczy Annamária (*Dulcinea*). Szilágyi Olga, Gornic Maria (*Spiriduși*). Premiera: 6 aprilie, 2008.